

Controleprotocol voor de accountantscontrole

Jaarrekeningen 2018 t/m 2021 gemeente Gulpen-Witterm

Auteur: D.G.M. Aarts

Documentnummer:

Versie: 2

Datum: 21-12-2017

1. Inleiding

Voor het boekjaar 2018 wordt een (nieuwe) accountant aangewezen. Ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de accountantscontrole moet de gemeenteraad nog een aantal zaken nader regelen, hetgeen op hoofdlijnen in dit controleprotocol plaatsvindt.

Object van controle zijn de jaarrekeningen 2018 tot en met 2021 en daarmee tevens het financieel beheer over de jaren 2018-2021, zoals uitgeoefend door of namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Gulpen-Wittem.

1.1 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekeningen 2018 tot en met 2021 van de gemeente Gulpen-Wittem.

1.2 Wettelijk kader

De gemeentewet (GW), art. 213, schrijft voor dat de gemeenteraad één of meer accountants aanwijst als bedoeld in art. 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in art 197 GW bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

In het kader van de opdrachtverstrekking aan de accountant kan de gemeenteraad nadere aanwijzingen geven voor te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. Tevens zal in de opdrachtverstrekking duidelijk aangegeven moeten worden welke wet- en regelgeving in het kader van het financieel beheer onderwerp van rechtmatigheidscontrole zal zijn.

De gemeenteraad heeft op 22 december 2016 de Financiële verordening Gulpen-Wittem voor de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Gulpen-Wittem vastgesteld. Met dit controleprotocol stelt de gemeenteraad nadere aanwijzingen vast die specifiek van toepassing zijn voor de controlejaren 2018 tot en met 2021.

1.3 Procedure

In de Financiële verordening Gulpen-Wittem is in artikel 17, lid 3, de volgende zinsnede opgenomen: "Ter bevordering van een efficiënte en doeltreffende accountantscontrole vindt zondig overleg plaats tussen de accountant en (een vertegenwoordiger uit) de raad, de portefeuillehouder financiën en de directeur Interne Dienstverlening."

In artikel 6 van deze controleverordening zijn ook nog de communicatiemomenten benoemd tussen de raad en de accountant. In bijlage 2 is het communicatietraject nader uitgewerkt.

2. Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid en rechtmatigheid)

De controle van de jaarrekening uitgevoerd door de benoemde accountant is gericht op het afgeven van een oordeel over:

- de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen;

- de inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- het in overeenstemming zijn van de door het college opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels bedoeld in artikel 186 Gemeentewet (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten);
- de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

Bij de controle zullen de nadere regels die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 213, lid 6 Gemeentewet (Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten) alsmede de Richtlijnen voor de Accountantscontrole (NIVRA) bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Onder rechtmatigheid wordt begrepen de definitie volgens het Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten (BAPG) dat de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen "in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen".

3. Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De accountant accepteert in de controle bepaalde toleranties en richt de controle daarop in. De accountant controleert niet ieder document of iedere financiële handeling, maar richt de controle zodanig in dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de verantwoorde baten en lasten en balansmutaties en financiële beheershandelingen met een belang groter dan de vastgestelde goedkeuringstolerantie¹. De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich daarbij op risicoanalyse, vastgestelde toleranties en deelwaarnemingen (al dan niet statistisch) en extrapolaties.

In het Besluit accountantscontrole Provincies en Gemeenten zijn minimumeisen voor de in de controle te hanteren goedkeuringstoleranties voorgeschreven. Provinciale Staten en Gemeenteraden mogen de goedkeuringstoleranties scherper vaststellen dan deze minimumeisen. Dit moet dan wel worden toegelicht in de accountantsverklaring. De minimumeisen zijn:

Goedkeuringstolerantie	Strekking accountantsverklaring:			
	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	>1%<3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	>3%<10%	≥ 10%	-

Naast deze kwantitatieve benadering zal de accountant ook een kwalitatieve beoordeling hanteren (professional judgement). De weging van fouten en onzekerheden vindt ook plaats op basis van professional judgement.

De definitie van een goedkeuringstolerantie is:

De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed.

De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming, de strekking van de af te geven accountantsverklaring.

¹ Door de toepassing van een risicoanalyse kan het zo zijn dat niet alle transacties die groter zijn dan de vastgestelde goedkeuringstolerantie individueel worden gecontroleerd. Ook kunnen andere gegevensgerichte werkzaamheden dan deelwaarnemingen worden toegepast. Met name door toepassing van cijferanalyse (verbandcontroles) kan het aantal deelwaarnemingen worden beperkt.

Naast de goedkeuringstoleranties wordt onderkend de rapporteringstolerantie. Deze kan als volgt worden gedefinieerd:

De rapporteringstolerantie(s) is een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen. Een lagere rapporteringstolerantie leidt in beginsel niet tot aanvullende controlewerkzaamheden, maar wel tot een uitgebreidere rapportage van bevindingen. De rapportagetolerantie kan worden vastgesteld op een percentage, bijvoorbeeld 80%, van de goedkeuringstolerantie of op een maatschappelijk relevant geacht absoluut bedrag zoals € 100.000. De rapporteringstoleranties kunnen zich verder toespitsen op die elementen die de raad specifiek nader terug wil zien, zonder dat dit de controletoleranties zelf beïnvloedt.

De rapporteringstolerantie wordt door de gemeenteraad vastgesteld, met inachtneming van bovengenoemde minimumeisen. De accountant richt de controle in rekening houdend met de rapporteringstolerantie om te kunnen waarborgen dat alle gesignaleerde onrechtmatigheden die dit bedrag overschrijden ook daadwerkelijk in het verslag van bevindingen worden opgenomen.

Onderstaand worden de goedkeuringstolerantie en de rapporteringstolerantie(s) vermeld, zoals door de gemeenteraad vastgesteld voor het controlejaar 2016. Deze goedkeuringstoleranties zullen ook worden gehanteerd voor de controlejaren 2018 t/m 2021.

Goedkeuringstolerantie	Strekking accountantsverklaring:			
	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	>1%<3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	>3%<10%	≥ 10%	-

Op basis van de begroting 2017 van de gemeente betekenen bovengenoemde percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van circa € 318.999 en een totaal van onzekerheden van circa € 956.997 de goedkeurende strekking van de accountantsverklaring niet zullen aantasten.

Voor de rapporteringstolerantie stelt de raad als maatstaf dat de accountant elke fout of onzekerheid ≥ € 10.000,00 rapporteert.

4. Begrip rechtmatigheid en de aanvullend te controleren rechtmatigheidscriteria

Voor een toelichting op het begrip rechtmatigheid in relatie tot de accountantscontrole bij gemeenten en provincies wordt verwezen naar de Nota van toelichting bij het Besluit accountantscontrole gemeenten (Staatsblad 2002, 68), het NIVRA-discussierapport 'Financiële rechtmatigheid(scontrole) bij gemeenten en provincies', de NIVRA Audit Alert 13 (beide te raadplegen via www.nivra.nl) en de ledenbrief van de VNG 'Accountantscontrole 2004' van 12 augustus 2004 (zie www.vng.nl).

In het kader van de rechtmatigheidscontrole kunnen 9 rechtmatigheidscriteria worden onderkend: het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium, het misbruik en oneigenlijk gebruikcriterium (M&O), het calculatiecriterium, het valuteringscriterium, het adresseringscriterium, het volledigheidscriterium, het aanvaardbaarheidscriterium en het leveringscriterium.

In het kader van het getrouwheidsonderzoek wordt al aandacht besteed aan de meeste van deze criteria. Voor de inhoudelijke betekenis van deze criteria wordt korthedshalve verwezen naar de hiervoor genoemde publicaties.

Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer zal extra aandacht besteed moeten worden aan de volgende rechtmatigheidscriteria:

1. Het begrotingscriterium;
2. Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium);
3. Het voorwaardencriterium.

Ad 1. Het begrotingscriterium:

Via de door de raad vastgestelde Financiële verordening Gulpen-Wittem is nader uitgewerkt hoe moet worden bepaald of de lasten binnen de omschrijving van de activiteiten en het bijbehorende bedrag van het programma passen. Daarbij zijn met name (onderdelen van) de artikelen 2, 3 en 4 relevant. Het college wordt op programmaniveau door de raad geautoriseerd. Derhalve hebben overschrijdingen op het niveau van de begrotingspost geen gevolgen voor het oordeel van de accountant.

Volgens de verordening mogen de lasten van producten niet dusdanig worden overschreden dat de realisatie van andere producten binnen het zelfde programma onder druk komt te staan. Compensatie binnen hetzelfde programma is derhalve mogelijk. De post onvoorzien is niet nader onderverdeeld in programma's en kan worden gebruikt om alle soorten tegenvallers op te vangen. Hiermee zijn overschrijdingen op programmaniveau mogelijk tot het niveau van de post onvoorzien.

Extra overschrijding is ook niet mogelijk indien hier voldoende baten tegenover staan. Compensatie tussen programma's onderling of dekking van een overschrijding via de algemene dekkingsmiddelen (zoals bedoeld in BBV artikel 8 lid 5) zal door de raad moeten worden goedgekeurd (budgetrecht). Dat gebeurt uiterlijk bij de vaststelling van de zomernota en/of de jaarrekening. Begrotingsoverschrijdingen in enig jaar kunnen dus nog wel na 31 december van dat jaar worden goedgekeurd door de raad wanneer deze herkenbaar in de jaarrekening worden opgenomen.

Ad 2. Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium):

Onder misbruik wordt verstaan het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of –uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel tot een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan het verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

In verschillende wetten, waaraan de gemeente zich dient te houden, zijn bepalingen opgenomen die misbruik en oneigenlijk gebruik tegengaan, zoals bijvoorbeeld een legitimatieplicht of de verplichting tot het overleggen van bepaalde gegevens bij een aanvraag. Daarnaast zijn in een aantal door de raad vastgestelde verordeningen en besluiten soortgelijke bepalingen opgenomen. Er is in Gulpen-Wittem geen overkoepelend "M&O"-beleid vastgesteld, aangezien dit per wet of verordening verschillend ingevuld kan en/of moet worden.

Voor bestaande procedures wordt getoetst in hoeverre in de uitvoering een deugdelijke mix van maatregelen is getroffen ter voorkoming van misbruik- en oneigenlijk gebruik en of deze maatregelen nog voldoende actueel zijn. Daarbij gelden de randvoorwaarden van redelijkheid richting derden en een kosten/baten-afweging.

Aangenomen mag worden dat binnen de belangrijkste procedures reeds (informeel) adequate maatregelen zijn getroffen ter waarborging van de getrouwheid van de financiële verantwoording, aangezien dit altijd al tot de accountantscontrole behoorde.

Ad 3. Het voorwaardencriterium:

Door de raad zijn in verschillende verordeningen en besluiten voorwaarden opgenomen. Deze kunnen bijvoorbeeld inhouden dat een belanghebbende bepaalde zaken moet doen of juist niet mag doen en

daarover een eindverantwoording moet indienen. De raad hanteert daarbij het uitgangspunt dat vooralsnog het huidige formele en/of informele beleid wordt bekrachtigd en er met name jegens derden niet met terugwerkende kracht strengere of andere normen of voorwaarden zullen worden toegepast.

5. Reikwijdte accountantscontrole rechtmatigheidtoetsing

5.1 Limitatieve opsomming

De accountantscontrole op rechtmatigheid voor het kalenderjaar 2018 is limitatief gericht op:

- de naleving van wettelijke kaders, zoals die in de kolom “Wetgeving extern” van de “Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidcontrole bij gemeenten” is opgenomen (bijlage 1 van dit protocol). Dit uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of redelijkerwijs kunnen betreffen;
- de naleving van de volgende kaders:
 - de begroting;
 - de Financiële verordening Gulpen-Wittem;
- en de naleving van de overige kaders zoals opgenomen in de kolom “Regelgeving intern” van de “Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidcontrole bij gemeenten” (bijlage 1 van dit protocol). Dit laatste voor zover van toepassing en uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of redelijkerwijs kunnen betreffen.

5.2 Beperking reikwijdte

Voor wat betreft het gestelde onder het kopje “limitatieve opsomming” gelden de volgende beperkingen waarmee de accountant rekening houdt:

- Ten aanzien van het voorwaarden criterium vindt voor de interne regelgeving uitsluitend een toets plaats naar de hoogte, duur en doelgroep/object van financiële beheershandelingen, tenzij jegens derden (bijvoorbeeld in toekenningsbeschikkingen) aanvullende voorwaarden met directe financiële consequenties zijn opgenomen.²
- Indien en voor zover bij de accountantscontrole materiële financiële onrechtmatige handelingen worden geconstateerd worden deze in de rapportage en oordeelsweging uitsluitend betrokken indien en voor zover het door de raad of hogere overheden vastgestelde regels betreft. Met andere woorden: interne regels van college naar ambtelijke organisatie c.q. collegebesluiten vallen daar buiten.³

5.3 Aanvullende specifieke beperkingen reikwijdte

Voorts houdt de accountant in het kader van zijn controle rekening met de volgende specifieke beperkingen *aanvullend* op het gestelde onder het voorgaande:

a. *Subsidieverordening*

In artikel 4 van de “algemene subsidieverordening welzijn gemeente Gulpen-Wittem” worden een aantal eisen gesteld aan de aanvraag m.b.t. in te leveren bescheiden en indieningstermijnen. In de praktijk wordt formeel niet altijd aan alle punten van de verordening voldaan. Zo worden indieningstermijnen soms overschreden en worden subsidies niet formeel achteraf nog eens vastgesteld.

Gelet op de redelijk intensieve contacten met de diverse instellingen en verenigingen en het bekend zijn met de lokale situatie en omstandigheden mag aangenomen worden dat in z'n totaliteit voldoende schriftelijke en

² Dergelijke jegens derden geformuleerde (financiële) voorwaarden zijn immers ook al relevant voor de accountantscontrole inzake de getrouwheid van de jaarrekening.

³ De ruimere definitie van “rechtmatigheid” zoals benoemd in de Financiële verordening Gulpen-Wittem en eventuele andere verordeningen wordt dus niet gehanteerd in het kader van de accountantscontrole! Deze interne regels kunnen overigens wel relevant zijn voor de nadere vaststelling van de invulling van “hogere” besluiten, maar zijn op zich geen object van onderzoek. Voorts kan een afwijking van deze lagere regelgeving passend zijn binnen de uitvoering van hogere besluiten. Het is (over het algemeen) aan het college om een oordeel te vellen over de geconstateerde afwijkingen van lagere interne regels.

mondelijke informatie beschikbaar is om de subsidieaanvraag goed te kunnen beoordelen. Tevens wordt het niet voldoen aan alle voorwaarden of het niet leveren van alle overeengekomen prestaties in de praktijk meegenomen bij de beoordeling van de aanvraag van het volgend jaar.

In het kader van de accountantscontrole hoeft daarom vooralsnog geen rekening te worden gehouden met het eventueel niet strikt formeel voldaan hebben aan alle eisen die in de verordening worden gesteld, voor zover het college danwel de raad in haar resp. zijn besluiten tot subsidietoekenning hier ook geen consequenties aan heeft verbonden.

b. Gemeenschappelijke regelingen

De controle van de volgende gemeenschappelijke regelingen valt niet onder de reikwijdte van de opdracht aan de gemeentelijke accountant. De gemeenschappelijke regelingen zijn: Reinigingsdiensten RD4, Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD), Omnibuzz, Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL), Veiligheidsregio Zuid-Limburg, RUD Zuid-Limburg en de Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW). Indien de gemeente gedurende de looptijd zal toetreden tot een 'zware' Gemeenschappelijke regeling, zal deze ook niet onder de reikwijdte van de opdracht vallen.

c. Eindafrekeningen

Jaarlijks is sprake van eindafrekeningen richting Ministeries en Provincies m.b.t. ontvangen bijdragen en subsidies die pas plaatsvinden nadat de gemeenterekening wordt opgemaakt (maart) en is vastgesteld (juni). De eindafrekening over 2017 vindt dan bijvoorbeeld pas in september 2018 plaats en wordt bijvoorbeeld pas in 2019 definitief vastgesteld door het Ministerie. De hele cyclus, ook bij de ministeries, is op deze maanden gericht. Er wordt door de ministeries ook niet verlangd dat eindafrekeningen eerder worden ingediend. Daarnaast is de gemeente in een aantal gevallen ook afhankelijk van derden die informatie moeten aanleveren en waarmee afspraken zijn gemaakt over de indieningstermijnen.

Voor zover hogere regelgeving niet anders voorschrijft, geldt het uitgangspunt dat de raad geen strengere eisen stelt dan deze hogere regelgeving. Voor de rechtmatigheidscontrole bij de jaarrekening kan daarom worden volstaan met het volgende, indien en voor zover van toepassing:

- Toetsing van de verwerking van de raming van nog te betalen of nog te ontvangen bedragen volgens concept of voorlopige afrekening in de jaarrekening van het huidige boekjaar ⁴
- Een adequate toelichting van eventuele financiële risico's
- Toetsing van de verwerking van de feitelijke betaling of ontvangst van bedragen van de eindafrekening van vorig jaar of jaren in huidig boekjaar
- Toetsing en/of beoordeling van de betreffende processen van het huidig boekjaar op een adequate administratieve organisatie / interne controle. Deze moet zodanig zijn qua opzet en werking dat bij voorkeur in het huidig boekjaar maar uiterlijk op het moment van indienen van de eindafrekening voldaan kan worden aan het gestelde in de betreffende wet- en regelgeving en/of door de raad vastgestelde verordeningen en/of subsidietoekenningen.

d. Legitimatie

Bij een aantal wetten, regelingen en verordeningen moet de identiteit van de belanghebbende worden vastgesteld bij een aanvraag. Normaliter dient de belanghebbende een geldig legitimatiebewijs te overleggen. In de praktijk kan het voorkomen dat op het moment van de aanvraag de geldigheidsdatum van een legitimatiebewijs is verlopen.

Voor zover hogere regelgeving niet expliciet vraagt om een *geldig legitimatiebewijs* op het moment van aanvraag, kan bij wijze van uitzondering worden volstaan met een recent uitsnede uit het gemeentelijk bevolkingsregister, aangezien bij de inschrijving in het bevolkingsregister in het verleden de identiteit reeds was vastgesteld.

⁴ Het kan hier bijvoorbeeld gaan om een vordering of schuld, maar ook om een bestemd gedeelte van een reserve of voorziening.

5.4 Hardheidsclausule in verordeningen

Voor zover in enige verordening of beleidsregel geen hardheidsclausule opgenomen zou zijn, wordt deze geacht wel van toepassing te zijn en gelden de hierna genoemde aanvullende bepalingen met betrekking tot de betreffende verordening:

“Het college kan nadere regels stellen met betrekking tot de uitvoering van deze verordening.

Het college kan in bijzondere gevallen afwijken van de bepalingen in deze verordening indien toepassing van deze verordening tot onbillijkheden van overwegende aard leidt.

In gevallen, de uitvoering van deze verordening betreffende, waarin deze verordening niet voorziet, beslist het college.”

6 Rapportering accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant hierna in het kort weergegeven als volgt:

Interim-controles

In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant een zogenaamde interim-controle uitgevoerd. Over de uitkomsten van die tussentijdse controle wordt een verslag uitgebracht. Bestuurlijk relevante zaken worden – op grond van de overeengekomen rapportage wensen - ook aan de gemeenteraad gerapporteerd.

Verslag van bevindingen

Overeenkomstig de gemeentewet wordt omtrent de controle een verslag van bevindingen uitgebracht aan de raad en in afschrift aan het College van Burgemeester en Wethouders (artikel 7 lid 3).

In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgen.

Uitgangspunten voor de rapportagevorm

Geïdentificeerde onrechtmatigheden worden toegelicht gespecificeerd naar de aard van het criterium (begrotingscriterium, voorwaardencriterium, etc.).

Fouten of onzekerheden die de rapporteringstolerantie als bedoeld in hoofdstuk 3 van dit controleprotocol overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen.

De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door de gemeente gehanteerde geautomatiseerde informatieverzorging.

Accountantsverklaring

In de accountantsverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven, zowel ten aanzien van de getrouwheid als de rechtmatigheid. Deze accountantsverklaring is bestemd voor de gemeenteraad, zodat deze de door het College van Burgemeester en Wethouders opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

In bijlage 3 worden de rapportagemomenten nader vastgelegd.

Bijlagen:

1. Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidscontrole bij gemeenten
2. Communicatie en periodiek overleg
3. Rapportagemomenten

Bijlage 1: Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidscontrole bij gemeenten

Opmerking: Dit betreft een momentopname. Het is mogelijk dat er wetgeving of regelgeving verandert gedurende de looptijd.

Programma	Wetgeving extern	Regelgeving intern
Bestuur en ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> • Ambtenarenwet • Fiscale wetgeving • Sociale verzekeringswetten • CAR/UWO • Grondwet • Burgerlijk Wetboek • Gemeentewet • Besluit Begroting en Verantwoording • Wet gemeenschappelijke regelingen • Algemene Wet Bestuursrecht • Wet financiering decentrale overheden • Wet waardering Onroerende Zaken • Wet Mulder administratiefrechtelijke heffingen • Algemene wet inzake rijksbelastingen • Invorderingswet 	<p>Financiële verordening Gulpen-Witterm 2017 Financiële instructie Gulpen-Witterm Verordening op de Fractieondersteuning voor de gemeente Gulpen-Witterm Besluit delegatie en mandaat rechtspositie raadsgriffie Verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissieleden 2017 Verordening op het onderzoekrecht van de raad Mandaatregeling Regeling aanschaf beeldschermwerkbril Regeling functiewaardering GSM regeling Fiets-privé regeling Inpassingsregels als gevolg van functiewaardering Inconveniëntenregeling Kledingvergoedingsregeling Richtlijnen personeelsrecepties Richtlijnen bij bijzondere personeelsaangelegenheden Regeling reis- en verblijfkosten Nota stagiaires en hun vergoeding Regeling vakantieverlof Bezoldigingsverordening 2006 Bewust Belonen Collectieve arbeidsvoorwaardenregeling / Uitwerkingsovereenkomst (CAR-UWO) Regeling telewerken Fiscale regeling woon- werkverkeer Bereikbaarheidsregeling Buitengewoon ambtenaar burgerlijke stand Aanbestedingsbeleid Gemeente Gulpen-Witterm 2016 en protocol aanbestedingen Gemeente Gulpen-Witterm 2016 Interne klachtenregeling gemeente Gulpen-Witterm Verordening op de klankbordengesprekken burgemeester 2017 Verordening op de rekenkamercommissie voor de gemeente Gulpen-Witterm 2012 Verordening op de ambtelijke bijstand voor de gemeente Gulpen-Witterm 2004. Verordening werkgeverscommissie griffie Gulpen-Witterm 2012 Verordening basisregistratie personen van de gemeente Gulpen-Witterm Legesverordening Gulpen-Witterm 2017 Nota weerstandsvermogen en risicomanagement Gulpen-Witterm 2009 Nota actualisatie reserves en voorzieningen 2012 Nota verbonden partijen 2013</p>

Programma	Wetgeving extern	Regelgeving intern
		<p>Nota lokale heffingen 2014-2017</p> <p>Verordening Forensenbelasting Gulpen-Witterm 2015 Verordening Onroerende Zaakbelastingen Gulpen-Witterm 2017 Controleprotocol 2014 t/m 2017, 1ste wijziging Verordening Toeristenbelasting Gulpen-Witterm 2016 Regeling bestuurlijke boeten gemeentelijke belastingen gemeente Gulpen-Witterm 2003 Verordening Hondenbelasting Gulpen-Witterm 2017 Gemeentelijk Informatiebeveiligingsbeleid 2017 Archiefverordening 2012; Besluit Informatiebeheer 2012. Verordening baatbelasting riolering Elkenrade 2002 Verordening baatbelasting gasnet Pesaken/Kampsweg (ged)” Eerste wijzigingsverordening baatbelasting gasnet Pesaken/Kampsweg (ged) Regeling bestuurlijke boeten gemeentelijke belastingen Gulpen-Witterm 2003</p>
Veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeentewet • Brandweerwet 1985 	<p>Beleid plaatsen terrassen en tappunten tijdens evenementen Terrassenbeleid Coffeeshopbeleid Prostitutiebeleid Algemene plaatselijke verordening gemeente Gulpen-Witterm 2013; 5e herziening Kadernota Evenementenbeleid Gulpen-Witterm 2008 BIBOB – beleidslijn (Bevordering Integriteitbeoordelingen door het Openbaar Bestuur Damoclesbeleid Reclamebeleid gemeente Gulpen-Witterm Preventie- en Handhavingplan Jeugd, Alcohol en Omgeving (2014); Integraal Veiligheids Plan (IVP) Gulpen-Witterm 2016-2020.</p>
Verkeer, vervoer en waterstaat	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeentewet • Wegenverkeerswet 1994 • 	<p>Wegsleepverordening Gulpen-Witterm 2009 Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) Parkeernormen en Parkeerfonds Gulpen-Witterm Parkeerverordening Gulpen-Witterm 2009 Verordening parkeerbelastingen Gulpen-Witterm 2009, 6de wijziging Beleidsplan Openbare Verlichting; Provinciaal verkeers- en vervoersplan 2014 Beleidsplan wegbeheer 2018-2022; Nota van Uitgangspunten OV Limburg Ongewenste mobiliteit tussen de gemeente Gulpen-Witterm & Vaals Beleid wielertochten Zuid-Limburg – Euregio</p>
Economische zaken	<ul style="list-style-type: none"> • Winkeltijdenwet 	<p>Verordening Winkeltijden Gulpen-Witterm 2011 Toeristische visie "Gulpen-Witterm: middenin het Heuvelland" Marktverordening Gulpen-Witterm 2007 Verordening op de heffing en de invordering van marktgeden Gulpen-Witterm 2007</p>

Programma	Wetgeving extern	Regelgeving intern
		<p>Reclamebeleid Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014; Standplaatsen- en ventverordening van de gemeente Gulpen-Wittem</p>
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Wet basisvoorziening kinderopvang • Wet Maatschappelijke Ondersteuning • Wet primair onderwijs • Wet op de basiseducatie • GOA • OALT • Gemeentewet 	<p>Algemene Subsidieverordening Gulpen-Wittem Strategisch huisvestingsplan onderwijs 2014-2020 Gulpen-Wittem Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Logopedie basisscholen en voorschoolse periode Passend onderwijs basisonderwijs en voortgezet onderwijs Verordening G.R. leerlingenvervoer Maastricht-Heuvelland, gemeente Gulpen-Wittem 2014; Nota Voor- en Vroegschoolse Educatie Gulpen-Wittem Regionale nota Educatief beleid Zuid- Limburg (vastgesteld door het college); Regionale nota jeugdbeleid; Regionale nota inzake de Volwasseneducatie</p>
Sport Cultuur en recreatie		<p>Beleidsrapport “Geef ze de ruimte”, speelruimtebeleid 2009-2012; Accommodatiebeleid Subsidieverordening Welzijn 2009 (maart 2009) 2e wijziging Kadernota evenementenbeleid Gulpen-Wittem 2008 Groenstructuurplan Gulpen-Wittem Beleidskader groenbeheer “Kwaliteit in beeld” 2018-2021; Kermisverordening MJOP buitensportaccommodaties 2018-2031; Meerjaren onderhoudsprognose sportaccommodaties 2017-2027.</p>
Sociaal Domein	<ul style="list-style-type: none"> • Wet basisvoorziening kinderopvang • Wet Maatschappelijke Ondersteuning 	<p>Verordening cliëntenparticipatie Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2017 e.v. Verordening re-integratie, participatie en tegenprestatie Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2016 e.v. Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Maastricht-Heuvelland 2016 e.v. Uitvoeringsbesluit hoogwaardig handhaven en debiteuren Participatiewet, IOAW en IOAZ Maastricht-Heuvelland 2016 e.v. Uitvoeringsbesluit krediethypotheek Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2016 e.v. Uitvoeringsbesluit vermogensvaststelling Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2016 e.v. Uitvoeringsbesluit inkomstenvrijlating parttime werkzaamheden Participatiewet, IOAW en IOAZ Maastricht-Heuvelland 2016 e.v. Uitvoeringsbesluit aanvullende bijzondere bijstand levensonderhoud jongeren 18 t/m 20 jaar Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2016 e.v. Uitvoeringsbesluit individuele inkomstoeslag Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2016 e.v. Uitvoeringsbesluit boetes Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2017 e.v. Uitvoeringsbesluit gesubsidieerde arbeid Maastricht-Heuvelland 2015; Beleidsplan terugvordering, boete, verhaal, invordering en kwijtschelding; Beleidsplan schuldhulpverlening 2012-2016; Verordening jeugdhulp gemeente Gulpen-Wittem 2015; Kadernota en Beleidsregels BOS Gulpen-Wittem 2007- 2011 (12 april 2007);</p>

Programma	Wetgeving extern	Regelgeving intern
		Toekomstagenda sociaal domein Maastricht-Heuvelland 2022; Actieplan Armoede 2017 en volgende; Transformatieagenda Jeugd. Verordening Maatschappelijke Ondersteuning Gulpen-Witterm 2011
<i>Volksgezondheid en milieu</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Wet op de lijkbezorging • Wet milieubeheer 	Verordening lijkbezorgingrechten Gulpen-Witterm 2017 Regionale nota Volksgezondheidsbeleid Zuid-Limburg 2012-2015 Verordening rioolheffing Gulpen-Witterm 2017 Water Plan en Gemeentelijk Riolerings Plan+ 2018-2022 Productkeuzen op basis van het model ProductKeuzeAanbod GGD OZL 2006 Beslisdocument fusie GGD- en GHOR tot de GGD Zuid- Limburg Nota lokaal volksgezondheidsbeleid Nota Integrale jeugdgezondheidszorg 2005- 2007 Regionaal beleid inzake stoken van vuur Regionale Strategienota Afvalstromen Gewest Maastricht en Mergelland Professionalisering van de milieuhandhaving Bodembeheersplan, bodemkwaliteitskaart en bodeminformatiesysteem Verordening reinigingsheffingen Gulpen-Witterm 2017 Convenant "Versterking aanpak bodemerosie en wateroverlast" Verordening Baatbelasting riolering Elkenrade 2002 Tweede wijziging van de verordening baatbelasting riolering Elkenrade 2002 Verordening Baatbelasting gasnet Pesaken/Kampsweg (ged.) Derde wijziging van de Verordening baatbelasting gasnet Pesaken/Kampsweg (ged.) Bodem – Aanpak van Bodemverontreiniging in Limburg Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021 Provincie Limburg – Plaats voor water – Implementatie van de watertoets in Limburg Waterschap Limburg – Waterbeheerplan 2016-2021.
<i>Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijk vernieuwing</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Wet ruimtelijke ordening • Besluit op de ruimtelijke ordening • Boswet • Kaderwet LNV-subsidies 	Intergemeentelijke structuurvisie Gulpen-Witterm, Vaals en Valkenburg aan de Geul Bouwverordening gemeente Gulpen-Witterm, 14de serie wijzigingen Woonplan 2010-2020 gemeente Gulpen-Witterm Strategische Visie gemeente Gulpen-Witterm Regionale Woonvisie Maastricht en Mergelland 2005- 2009 Welstandsnota Gulpen-Witterm Procedure huisuitzettingen van de gemeente Gulpen-Witterm 2002 Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Gulpen-Witterm Verordening naamgeving en nummering (adressen) Gulpen Witterm 2017; Omgevingsverordening Limburg 2014; Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg Erfgoedverordening gemeente Gulpen-Witterm 2010; Verordening starterslening gemeente Gulpen-Witterm 2017; Subsidieverordening gemeentelijke monumenten gemeente Gulpen-Witterm 2008;

Programma	Wetgeving extern	Regelgeving intern
		POL2014; Technische Richtlijnen voor kwaliteitsvol onderhoud, verbouwing, restauratie en herbestemming van Rijksmonumenten en karakteristiek Erfgoed Gebiedsvisie Gulperberg; Gebiedsontwikkelingsplan Gulperberg; Beleidsregels Buitenplanse Afwijkingmogelijkheden Gulpen-wittem 2015; Nota grondbeleid Gemeente Gulpen-Wittem 2013 Beleidsnota jachtverhuur van de gemeente Gulpen-Wittem

Bijlage 2: Communicatie en periodiek overleg

Onderstaand is de overlegstructuur in een communicatiematrix vastgelegd. Uit oogpunt van doelmatigheid heeft het de voorkeur zoveel mogelijk gesprekken te combineren. In het kader van het bestuurlijk overleg en de rapportage kunnen de volgende contacten tussen de accountant en het bestuur en management als regel van toepassing zijn.

	Aantal per jaar	Toelichting
Portefeuillehouder financiën	Twee	Bespreking van de interim-controle en bespreking van de eindejaarscontrole.
College van burgemeester en wethouders	PM	Op verzoek zal de accountant verschijnen in de vergaderingen van het college.
Auditcommissie	Minimaal 2 x per jaar	Met de auditcommissie vindt overleg plaats over de opdrachtverstrekking en opdrachtformulering. Voorafgaand aan de eindejaarcontrole vindt overleg plaats over de aanpak en reikwijdte van de controle. Tevens kan door de auditcommissie aangegeven worden of er door de accountant specifieke aandachtsgebieden onderdeel van het onderzoek moeten uitmaken. De accountant geeft daarnaast aan de leden van de auditcommissie tekst en uitleg over het Verslag van Bevindingen. De auditcommissie wordt ook geïnformeerd over de voortgang van de controle. Dit verloopt via een tussenrapportage. Indien deze tussenrapportage aanleiding geeft tot overleg met de accountant, bestaat dit ook de mogelijkheden. Overleg vindt verder plaats naar behoefte van zowel de accountant als de auditcommissie
Griffier	Analoog aan de auditcommissie (vooroverleg)	De griffier heeft analoog aan de auditcommissie vooroverleg met de accountant. Met de griffier vindt overleg plaats over de opdrachtverstrekking en opdrachtformulering. Informeel voortgangsoverleg vindt plaats naar behoefte. De griffier is eerste aanspreekpunt wat betreft de gemeenteraad t.a.v. de eindcontrole.
Directeur Interne dienstverlening/ concerncontroller	Minimaal drie	Met de directeur Interne Dienstverlening en de auditcommissie zal voorafgaand aan de controle, een overleg plaatsvinden om te komen tot een afstemming inzake de nadere invulling van de controleopdracht. Eventuele tussentijdse belangrijke bijstellingen van de controle zullen tijdig worden teruggekoppeld naar de directeur ID. Er zijn drie natuurlijke momenten: het pre-audit gesprek, de bespreking van de interim-controle en van de eindejaarscontrole. Daarnaast kan naar behoefte worden gekozen voor tussentijdse voortgangsgesprekken.
Sectoren/diensten	PM	Binnen de sectoren/diensten zal, in het kader van de controle, nader overleg van toepassing kunnen zijn met de directeuren.

Bijlage 3: Rapportage

De volgende standaard rapportagemomenten worden onderkend:

Rapportage	Tijdstip	Inhoud	Gericht aan
Managementletter	Voor 1 januari - na afronding van de interim-controle.	Mogelijke risico's, verbeter- en aandachtspunten betreffende de processen en procedures (beheersingsstructuur), beheersing specifieke subsidiestromen evenals overige van belang zijnde onderwerpen.	College
Tussenrapportage	Tijdens de controle- medio april	De stand van zaken rondom de eindejaarscontrole communiceren in een korte rapportage.	Auditcommissie/ Raad
Verslag van bevindingen	Voor 1 juni - na afronding van de controle van de jaarrekening.	Wettelijk: De vraag of inrichting van het financieel beheer en van de financiële organisatie een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken. Daarnaast resterende fouten, onzekerheden of verbeteringen op het gebied van verslaglegging rekening houdend met afgesproken rapporteringstoleranties. Relatie tussen de controletolerantie ingevolge controleverordening en de feitelijke bevindingen.	Auditcommissie/ Raad
Accountant- verklaring	Voor 1 juni - na afronding van de controle van de jaarrekening.	Het oordeel over de mate waarin de gemeenterekening een getrouw beeld geeft i.o.m. verslaggevingsvoorschriften en voldoet aan de eisen van rechtmatigheid.	Auditcommissie/ Raad